

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Confessionibus Ritè ac fructuosè excipiendis Doctrinas
tam generales, quàm speciales ad varios Hominum Status
accomodatas complectens**

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

De tertia obligatione Ad instruendum Pœnitentem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49251](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49251)

sententiam in favorem Proximi arripiendam. Ita P. Gobat, p.

1. p. 1. Clypei Clement. Jud. §. 10. n. 141.

Secunda regula est: Interdum etiam communiore, & probabiliore sententiâ relicta oportet minus probabilem, sed tamen tutam & favorabilem sequi, scilicet in sequentibus casibus. 1. Quando agitur de valore Matrimonii. Ita multi TT. & Juristæ apud & cum Sanch. l. 1. de matr. d. 18. n. 7. 2. Quando agitur de testamenti valore. Ita Barbof. apud & cum Gobat. p. 1. Clyp. §. 13. n. 175. 3. Quando de Religionis favore agitur. Ita multi apud eundem. 4. Quando agitur de potestate clavium, & jurisdictione Ecclesiæ. 5. Quando favet minus probabilis sententia piæ causæ. Ita 20. AA. apud Martham, teste P. Gobat. l. c.

DE TERTIA OBLIGATIONE
Ad instruendum Pœnitentem.

Quæritur, an & qualem obligationem habeat Confessarius ad instruendum Pœnitentem? Ut hæc quæstio accuratè & solidè resolvi queat, sciendum est, ignorantias, de quibus hic sermo est, universim ad quinque genera reduci posse.

Primum genus est earum rerum, quæ ex præcepto fidei quis scire tenetur, circa quam ignorantiam sequentia bene notanda sunt Confessario. 1. Probabilem esse sententiam, quòd sola fides existentiae DEI, & Remuneratoris sit necessitate medii necessaria. Ita enim Lugo, Suar. Turr. & multi alii RR. docent. 2. In rigore non teneri Confessarium Pœnitentem instruere, ut tunc addiscat, quæ credere necessitate præcepti debet, sed sufficere, si Pœnitens sciat ea, quæ necessitate medii scire debet; aut certè, si tum ea Confessarius illi proponat, & explicet, ut explicitè credat. Ita Sanch. l. 2. in Dec. c. 13. n. 23. quem refert & sequitur Tambur. l. 3. c. 5. n. 2. 3. In bene moratis, vel frequenter confiteri solitis, supponi posse, semel eos hæc mysteria fidei credidisse, quod sufficit necessitate medii. Ita iidem l. c. cum Arragonio ibid. c. 4. In rebus necessitate præcepti credendis communiter vix aliquam negligentiam saltem gravem intervenire, cum Pœnitentes vel sint ex urbanis & cultis, & tum prudenter supponantur ea scire, vel ex rudibus & pueris, & hi supponantur inculpabiliter nescire, ut iterum Tambur. l. c. n. 3. cum Vasq. &

Azor. docet. 5. Confessarium, si multitudo Penitentium urgeat, non obligari ad instituendos in hac materia ignorantibus, sed posse eos absolvere, & monere, ut alio tempore ad ipsum redeant, vel certè à suo Parocho instrui petant, nisi forte etiam ea, quæ ad confessionem requiruntur, ignorantibus, præterea tam rudes viderentur, ut brevi tempore instrui non possent, tum enim absolutè sine absolutione dimitti deberent, utpote non sufficienter dispositi. 6. Cum ex una parte teneantur fideles necessitate præcepti ad omnes articulos fidei, Decalogum, præcepta Ecclesiæ, orationem Dominicam, & Sacramenta Baptismi, Penitentia, & Eucharistiæ, saltem quoad substantiã explicitè credenda, raro Confessarium obligari ad hæc docenda, cum ista vix aliter, quàm per confessionem, & frequentem instructionem disci queant. Adde Reginaldus l. 2. c. 12. n. 153. ex Grassio l. 1. decis. aurearum c. 44. n. 3. facillimum modum potiora fidei mysteria explicandi rudi Penitenti esse, si explicetur signum crucis, præceptum à Latinis fieri solet.

Secundum genus ignorantia est circa erroneam conscientiam, quæ duplici modo accidere potest. 1. Ut judices Penitens aliquid esse peccatum, quod non est. Ejusmodi ignorantia communiore sunt apud plebeios, quod putent, legitime peccare, si die festo omittant sacrum etiam iusta de causa: si jejunium non servant, etsi non sint ad illud obligati: si vomitum etiam ex naturali causa patiantur: si cogitationibus inhonestis etiam sine complacentia vexentur: si saltatim inhonesta, aut lusu licito se recreent die festo: si filii aut servi delinquentibus, licet non immoderatè, irascantur, aut eos castigent, aut cognominibus afficiant: si die festo ante sacrum editum comedant: si contra aliquem apud Judicem legitimum litem moveant: si aliquis ipsos odio prosequatur, licet ipsi maximè cupiant ei reconciliari: si divitias, aut aliud quod quod alium habere vident, etiam ipsi sibi optent, licet non doleant, quod alter habeat: si diebus festis etiam necessitas opera, aut charitativa certè peragant: si diebus jejunii etiam tempus prandii aut cænæ bibant: si preces sodalitarum negligant: si concionem & vespas die festo non audiant. Hæc etiam pertinet, quando peccatum aliquod gravius, aut altius rursus speciei, quàm à parte rei sit, commississe se judicant, ut

agnomina varia in aliquem proferentes blasphemasse se putent. In his ergo & similibus casibus communis est sententia Authorum, quod Confessarius tales Pœnitentes instruere, atque à tali ignorantia, quantum in ipso fuerit, liberare teneatur, cum nullum ex tali instructione incommodum timeri, multa verò commoda sperari merito possint. 2. Contingere hæc ignorantia in genere potest, ut Pœnitens iudicet aliquid non esse peccatum, quod est: cujus generis apud Plebeios sunt, quòd putent, non esse peccatum saltem grave turpibus cogitationibus inhærere, vel etiam omnino assentiri, vel delectari: turpia verba recreationis gratiâ proferre: debitum negare conjugii, seipsum polluere; varias incantationes adhibere ad sua, pecorùmque corpora curanda &c. in his Casibus communior Authorum sententia docet, si culpabilis sit ignorantia, monendum esse Pœnitentem, quia alioqui peccare perget; si verò sit inculpabilis, tunc tantum monendum esse, si fructus speretur, aut si ipse Pœnitens quærat, num hæc vel illa actio peccaminosa sit; secus a jure non teneri, etiamsi peccatum tale in damnum tertii cederet, modò non cedat omnino in damnum communitatis, tunc enim bonum commune privato esset præferendum. Ita Sach. Lugo, Suar. apud Tambur. l. 3. c. 3. n. 6. Quod si dubium sit, num admonitio profutura sit, comparanda inter se erunt utilitas, quæ speratur, & damnum, quod timetur, & quod ex his præponderat, præferendum est.

Tertium genus ignorantix est, circa ipsam confessionem, seu modum confitendi. Ejusmodi ignorantix sunt duplicis generis. Nam 1. aliqua versantur circa actiones nullo modo peccaminosas, quales sunt, v.g. longas historias confessioni annexere, agnomina data singulariter, & distinctè explicare: dicere, quòd semel cura virgine una, & postea cum alia peccaverit: longas confessionum formulas præmittere, aut subungere: peccata sua verbis parùm urbanis explicare &c. Et hæc ignorantia, sicut sine vitio dissimulari potest, & verò etiam interdum expedit (maximè si personæ sint ejusmodi, quæ ægrè laturæ correctionem, aut certè parùm capaces emendationis videantur) ita si commodè fieri possit (uti plerumq; fit apud Plebeios) omni studio tollenda est, quam vis indirectè potiùs, quàm directè id faciendū sit, v.g. formulas, aut

historias per discretam interruptionem abrumpendo, peccata ab ipsis crasse prolata modestius proferendo, dum ad electionem eos hortatur, aut numerum peccati quærit. 2. Aliter versantur circa actiones peccato obnoxias, quales sunt, non exprimere numerum, aut circumstantias speciem mutantes, complicem sine necessitate manifestare; de aliorum non complicum moribus, vitiisque gravioribus murmurare &c. &c. Hanc ignorantiam tollendam omnino obligari censeo Confessarium, atque adeo monere debere, ut numerum & speciem deinceps in confessionibus addat (quod tamen fieri potest) si lulum quærendo, quoties hoc peccatum fecerit, & an talem valem circumstantiam conjunctam habuerit; sic enim indirectè Pœnitenti indicabit, hæc esse exprimenda in confessione, ut omittat aliorum vitia referre, nisi fortè solatii tantum consilii perendi causâ id faceret; tunc enim juxta probabilis sententiam, quæ docet, non esse peccatum viro prudentius vitium solatii proprii causâ referre, dissimulare id possit, aut certè si sapius rediret, suadere, ut cautior esset in quomodocumque vitiis referendis.

Quartum genus ignorantie est variarum obligationum, quas sive per peccata, sive aliunde contraxit Pœnitens, quales v. g. sunt obligatio non petendi debitum ex invalido matrimonio, aut superveniente affinitate, aliòve impedimento contracta; obligatio restituendi, quod injustè erat acquiritum: obligatio certum tributum aut debitum persolvendi: obligatio vitandi aliquam occasionem peccati &c. Et de hac ignorantia tollenda eodem ferè modo discurrendum est, quod supra in secundo genere ignorantie cum eo, qui putat aliquid non esse peccatum, quod tamen est peccatum, agendum dictum fuit, nam & in hoc casu tantum est obligatio eum monendi, quando aut culpabiliter manet in tali ignorantia, certè, si inculpabiliter manet, speratur fructus admonitionis.

Quintum genus ignorantie circa vitam ordinandam, quæ quidem ignorantia triplex est, scilicet circa statum vitæ eligendum, inchoandum, & continuandum. Circa eligendum vitæ statum hæc tria specialiter observabit Confessarius. 1. ut prudenter circumspiciat, an Pœnitens ad ejusmodi electionem admittendus sit. 2. ut admissum ad electionem legitimam, & ordinatam via ad præfixum electionis terminum per-

Qualis quidem via est, si primò radix omnium difficultatum, scilicet impetus aut affectus rationem præcurrens tollatur per confessionem, & alia convenientia media: si is, qui eligere vult, jubeatur cum DEO, Sanctisque frequentius agere, & ab his lumen ad cognoscendam DEI voluntatem emendicare: si rationes & illustrationes Pænitenti in hoc genere occurrentes ab ipso Confessario prudenter examinentur, & de his cum DEO conferatur: si Pænitenti omnes difficultates, quæ electionem irritam facere possunt, sincerè detegantur: si aptæ regulæ (quales potissimum sunt eæ, quæ à sancto Ignatio Fundatore Societatis JESU in libello exercitiorum præscribuntur) pro electione solidius faciendâ offerantur: si constantia in electione aptis ad eam rem experimentis adhibitis exploretur. 3. Ut confirmata electione Pænitens paulatim inducatur ad vitia, quæ statui electo magis repugnant, extirpanda, & eas virtutes, quæ magis ipsum decent, exercendas, quales sunt ferè pro omni statu oratio, obedientia, humilitas, castitas, mortificatio, patientia &c.

Circa inchoandum vitæ statum potissimum laborare debet Confessarius, ut Pænitenti unam, alteramve doctrinam suggerat, juxta quam velut regulam deinceps se in actionibus suis dirigat, sic v.g. sponso nuptias celebraturo pro dono quodam nuptiali offerri posset hæc sententia: *Quærite primum regnum DEI, & iustitiam eius, & hæc omnia adiicientur vobis.* Sic Neomystræ statum sacerdotalem auspiciaturo suggeri possent sequentes sententiæ, quas assiduò in mente habeat. *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, anima vero sua detrimentum patiatur? Quamdiu fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis. Sicut misit me Pater, & ego mitto vos. Si hominibus placere, Christi servus non essem.* Sic personæ religionem ingredienti possent pro instructione dari hæc vel similes sententiæ doctrinales: *Fili, accedens ad servitutem DEI, sta in timore, & prepara animum tuum ad tentationem: optima Religiosi perfectio est, communia quæque religionis opera perfecte adimplere; ut iumentum factus sum apud te, & ego semper tecum: Pone te semper ad infimum, & dabitur tibi summum.*

Circa continuandum denique vitæ statum triplicis generis ignorantias tollere debet. Primum est ignorantia in scrupulis

lis pellendis, de qua alibi ex instituto agitur. Secundum
genus consistit in quibusdam erroneis opinionibus tollendis
quæ non modicè vexant Pœnitentes, & impediunt à vita
instituta, quales sunt v.g. si querantur se propter labores
officia, aut morbum non posse multum orare: si nimis ange-
tur, & tritentur ob lapsum in levia peccata, licet ex fragi-
litate tantum commissa: si judicent, se esse subiectos gravissimi
odio DEI, eò quòd variis infortuniis, doloribus, aliisque
bulationibus præ aliis hominibus se exerceri edvertant, fo-
rere se devotione arbitrentur, quando nullam sensibilem
terationem in corde deprehendunt: si purant, se nunquam
ne confiteri, quia pauca admodum peccata deprehendunt
eaque ipsa sine lachrymis explicant. Eiusmodi ergo igno-
rantias prudenter Confessarius tollere debet ostendendo
ipsorum laborem & officia esse orationem perpetuam, & opo-
nam, si ad DEUM per bonam intentionem ordinentur, & opo-
lignenter peragantur, juxta illud D. Augustini: vis semper
dare DEUM? benefac omnia, & laudasti DEUM. Item et
datur DEUM ob levia peccata ex fragilitate commissa peccata
comparari, quàm irasci. sicut mater comparari solet infanti
debilitatem ex febre contractam sapius relabenti in terram
objiciendo item illud DEI dictum: Ego, quos amo, arguo
castigo, sicut amantes solent mutuò comprimere manus
amplecti se usque ad dolorem. Revocando in memoriam
illud Ascetæ; Numinis est cultus pulcherrimus optima
Item optimos quosque Dominorum canes, ipsique granitios
cibo duro & ossibus pasci, cum canes melitensos ad nihil
utiles, idèòque appetitativè longè minùs dilecti tenentur
bo pascantur. Denique declarando, quòd conscientia
sit monitor, nullumque paulò gravius delictum latere
tur in animo, aut certè si quid eam superfugiat, id genus
illo, qui de peccatis concipitur, dolore delectatur. Tunc
genus ignorantia circa continuandum vitæ statum est, quod
nesciant, quibus in capitibus perfectio sui status consistat
quibus mediis ad illum pertingere queant. Quà quidem
materia utilem valde operam præstabit Confessarius, si
ignorantiam aptis mediis tollere nitatur. Itaque Religiosi
maximè junioribus, & Monialibus poterit exempli gratia
quentes doctrinas offerre, quarum prioribus duobus veritas

comprehensæ continent quatuor officia, in quibus tota ferè Religiosi perfectio consistit, posterioribus verò duobus versibus contenta media, quibus ad eandem perfectionem pervenire queant, complectuntur.

Dixi, nunc capi: sperno omnia: sola voluntas

Numinis arridet: me minimumque puto.

Sit tibi cuncta DEVS: sit tota fiducia virgo:

Excute te crebrò, vincere teque stude.

Quod si breviori via, & unico tantum puncto velit totam perfectionem comprehendere, poterit eis locò prioris sequens distichon servire.

Omne tulit punctum, patitur qui semper, agitque,

Qua vult, quòve modo vult DEVS, & quia vult.

Sacerdotibus verò præ cæteris suadere potest 1. ut bene apprehendant vocationis suæ dignitatem, & obligationem, & remunerationem. 2. ut suis ovibus totos se impendant, iisque prodesse conentur precibus, exemplo, & ministerio, maxime agrorum, & pauperum, & pueritiæ specialem curam habeant. 3. ut tria illa vitia, quæ uti statum hunc maxime dedecent, ita specialiter illi periculosa sunt singulari studio devitent, scilicet otium, luxuriam, & ebrietatem. Denique secularibus in genere, maxime verò plebeis, ista quinque frequenter & assiduò commendari convenit, scilicet timorem DEI, electionem Patronorum, eorumque constantem cultum per paucas preces, sed quotidianas, operum suorum oblationem per bonam intentionem, frequentem usum Sacramentorum, & denique charitatem, ac misericordiam erga defunctos. Illis verò, qui magis exculi sunt, & plus otii, aut occasionis habent, proderit etiam nonnunquam Missæ quotidianam auditionem, examinis generalis usum quotidianum, librorum spiritualium lectionem, petitionem admissionis in Congregationem, eleëmofynarum liberalitatem suadere. Quæ verò singulis personis pro cujusque statu ulterius suggeri debeant, tum unctio Sancti Spiritûs, tum prudentia, tum verò ipsa etiam experientia dictabit; eorum capitum aliqua apud Reginaldum to. 1. l. 2. c. 15. f. 7. legi possunt, & etiam in part. 2. hujus Instruct. c. 7. indicabuntur.